

Bölüm 7

BASKETBOLDA YETENEK SEÇİMİNDE KULLANILAN TESTLER

*Erdil DURUKAN¹
Ali Göktuğ ÖVEZ²*

1 Doç. Dr. Erdil DURUKAN – Balıkesir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1627-1388>

2 Ali Göktuğ ÖVEZ – Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0003-0743-2490>

Giriş

Sporun dünya üzerindeki gelişimi ile birlikte göstermiş olduğu etkin rol, ülkeleri bu alanda planlamalar yapmaya ve bilimsel araştırmalara yönlendirmiştir. Sporcuların antropometrik, fizyolojik ve performans özelliklerinin bilimsel olarak ortaya konulması ile antrenman biliminin önemi artmıştır. Ülkelerin, spor kulüplerinin ve sporcuların istenilen başarıların elde edilmesi yapılan bilimsel çalışmaların etkileri ile ortaya çıkmaktadır (Adıgüzel, 2017). Günümüz dünyasında spor; kültürel, ekonomik ve politik bağlamları ile toplumsal bir olgu haline gelmiştir. Bu toplumsal olgunun en yaygın olanları ise futbol, basketbol, voleybol gibi profesyonel takım sporlarıdır (Kilci ve Göktepe, 2018). Basketbol, açık becerileri içinde barındıran ve kısa süreli yüksek şiddetli hareket kesitleri oluşturan, dayanıklılık açısından içerisinde aerobik ve anaerobik egzersizleri içeren aynı zamanda kuvvet, sürat, çeviklik, esneklik, koordinasyon, çabukluk ve denge gibi motorik özellikleri içerisine alan spor dalıdır (Kıratlı, 2020). Basketbol oyun kuralları birçok kez değiştirilmiş olup, günümüzde basketbol oyun kurallarını incelediğimizde 10 dakikalık 4 periyoda, 24 saniye hücum süresine ve 8 saniye içerisinde orta saha çizgisinden geçilerek oynanan bir oyun olduğunu görüyoruz (Abdelkrim ve diğ. 2010). Hızlanan basketbol ile beraber oyun esnasında top eline gelen oyuncunun vereceği karar (şut atma, pas verme, top sürme) daha fazla önem kazanmıştır. Ülkemizin dünya basketbolunda önemli bir yer alması için genç sporcularımızın fiziksel ve motorik performanslarının geliştirilmesi, sürekli gözlemlenmesi, ölçülmesi ve bilimsel veriler ışığında antrenman programlarının düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır (Kıratlı, 2020). Ayrıca ülkemizin dünya spor vitrininde hak ettiği başarılı yeri almasında en etkin rolü erken yaşlarda yeteneği keşfedilmiş ve gerekli eğitimleri almış sporcular oynayacaktır.

Yetenek Kavramı

Yetenek kavramı, belli bir tarafa yöneltilmiş, normal olarak kabul edilen değer ölçülerinin üstünde, fakat henüz tam olgunlaşmamış ve gelişmeye açık yatkınlığı ifade eder (Mülazımoğlu, 2007). Rotring 'e göre yetenek, önceden belirlenmiş ölçütler yardımıyla saptanmış ortalama değerlerin üzerine çıkan gelişimi tamamlanmamış yatkınlıktır. Bu tanımında da görüldüğü gibi yetenek bir süreçtir (Çözeli, 2010). Spor bilimi sözlüğü, yeteneği şöyle tanımlamaktadır: "Belli bir alanda normalin üzerinde, ancak henüz tam gelişmemiş özellikler bütünü ve buna sahip kişidir." (Çözeli, 2010).

Spor sal yetenek kavramı ise sonradan kazanılmış veya kalıtımsal davranış koşulları nedeniyle spor sal verimler için üst düzeyde veya özel yatkınlığa sahip olduğu düşünölen bireyleri ifade etmektedir. Sportif yetenekler farklı psikomotor özellikler üzerinde şekillenir. Bunlar; kuvvet, sürat, dayanıklılık, beceri ve hareket genişliğidir. Bu özellikler kişinin hangi sporda ve ne düzeyde başarılı olacağını belirleyen faktörlerdir. Sportif yetenek, genel spor yeteneği ile sporun türüne özgü yetenek olmak üzere kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır; Genel spor yetenek, bireyin hareket ve becerileri, çabuk, kolay ve güvenli bir şekilde öğrenmesini kapsar. Bu yeteneğe sahip bireyin yaşıtlarına nazaran daha geniş bir hareket yelpazesine sahip olmada belirgin bir üstünlüğü vardır. Spor türüne özgü yetenek, bireylerin belirli bir branşa özgü, yüksek seviyede verim göstermesi için bir koşul olan, vücutla ilgili ve ruhsal yetilere haiz olmasını kapsamaktadır (Aşan, 2019; Durukan ve Göktepe, 2020).

Yetenek seçmenin amacı yüksek performans sporuna yönelik antrenmanın sonraki aşamalarına geçmeleri uygun görölenlerin bulunmasıdır. Bu süreç uzun bir zaman dilimini kapsar. Antrenman hedefleri, içerikleri göz önüne alınarak ve çeşitli zamanlarda, testlerle tekrarlanarak alınması gereken karardır. Ayrıca seçildikleri sporda yeterli başarıyı gösteremeyenler ile bir seviyeye kadar başarılı olmuş sporcular başka bir spora uygun olabilirler, fakat bu durumun farkına varamazlar (Mülazımoğlu, 2007). Olimpiyat sporcuları üzerinde yapılan bir çalışmanın sonunda “En yetenekli sporcularını bulup yönlendirmeyen ölkeler, uluslararası başarıdan her zaman yoksun olacaklardır” cümlesine istinaden, tesis ve antrenörlere sahip olmanın başarı getirmek için yeterli olmadığı, dolayısı ile en yetenekli sporcuları seçecek bir sistemin bulunması gerektiği vurgulanmıştır (Tutkun, 2002). Yetenek seçiminin esas amacı uygun olmayanların kişilerin elenmesidir. Yetenek belirlemesinin hedefi, belirlenen branşta en iyi yeteneklere sahip olduğu düşünölen sporcuları bulmak ve seçmektir (Mülazımoğlu, 2007).

Yetenek Türleri

Statik yetenek kavramı, spordaki başarının, yüksek oranda kalıtımla belli olduğunu, yeteneğin gelişmesinin ise salğı bezlerinin doğru ve iyi çalışmasına bağlı olduğu fikrini söyler. Bu görüş günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır ve ikizler üzerine yapılan araştırmalar bu görüşü desteklemektedir. İkizlerin sahip oldukları kalıtımsal özellikler, sporda hedeflenen başarılar için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu fikre daha sonra eleştiriler gelmiştir. Eleştirilerde ortak nokta “İnsan psikolojisiyle ilgili deneylerle ve yaşanan çevrenin etkileriyle kalıtım-

sal özelliklerin kesin çizgilerle birbirinden ayrılamayacağı” şeklindedir. Eleştirilerde, ikizlerin sahip oldukları kalıtsal gelişim özellikleri aynı olmasına rağmen, zamanla tamamen farklı başarı düzeyinde olabilecekleri vurgulanmıştır. Zackiorskij’in araştırma sonuçlarına baktığımızda; elit ve iyi sporcuların neredeyse yarısının çocuklarının da üstün sportif yeteneklere sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca çocukların üstün sportif yeteneklere sahip bu çocukların branşlarının ebeveynleri ile de aynı olması zorunlu değildir. Sadece motorik özellikler (örneğin; kuvvet, dayanıklılık vb.) kalıtım yoluyla geçebilir. Tek yumurta ikizlerinin, birçok branşta çift yumurta ikizlerinden daha büyük bir uyum gösterdiği bilinmektedir. Kalıtım başarı gelişiminin en üst sınırlarını belirleyici bir etkendir (Çözeli,2010).

Fizyolog J.P. Pawlow ve davranış psikolojisinin kurucusu J.B. Watson’un öğretilerine dayanan öğretim teorisiyle ilgili yetenek anlayışına göre, duyu organları, sinir sistemi ve kaslar arasındaki fizyolojik ilişkinin güçlenmesi nedeniyle, insan hareketi bir amaca yönelik koordinasyon olarak ortaya çıkar. Bu birçok kez tekrarlanmış olan hareketlerin otomatikleşmesini ifade etmektedir. Bu teoriye göre sportif yetenek, belli bir sırada verilen uyaranlar sonucu oluşan şartlı reflekslere bağlı olarak gelişir. Hareket öğrenimi bu düşüncede bir refleks eğitimi olarak görülmektedir. Psikolojik ve fiziki bireysel farklılıklar ile çevre faktörleri dikkate alınmamaktadır (Bektaş, 2004).

Dinamik yetenek anlayışında, spor yeteneği, çevresel faktörler ve genetik özellikler iç içedir. Son yıllarda spor bilimcilerin çoğu bu anlayışı benimsemektedirler. Bu sebeple yeteneğin doğuştan geldiği garanti edilmemelidir. Yetenek özelliği gelişme gösterdiği gibi gelişmeyebilir. Sportif yetenek kalıtım, çevre ve psikolojik açıdan birlikte ele alınmalı ve araştırılmalıdır (Muratlı, 1997).

Yetenek Seçiminin Yararları ve Yetenekli Sporcuların Özellikleri

Yetenek seçimi, kişilerin daha kısa zamanda istenilen yüksek performansa ulaşmasını sağlar. Antrenör, üstün yetenekli sporcularla çalışacağı için antrenörün verimi artar. Yüksek performans sporcularının sayısını ve bu sporcular arasındaki rekabet ortamını arttırır ve güçlü kadrolar oluşur. Sporcuların özgüvenleri artar ve daha iyi motive olurlar. Sporcularda ortaya çıkabilecek hedeften şaşma durumları söz konusu olursa zamanında gerekli önlemler alınabilir. Bir branşın kişinin hayatının bir parçası haline gelebilmesi için yaptığı işten hoşlanması ve haz alması gerekir. Bunun mümkün olması da çocukların kendilerinin fiziksel ve psikolojik olarak özelliklerine en uygun branşa seçilmeleri

gerekmektedir. Bu ancak yetenek seçimi ile söz konusu olabilir. Kaliteli antrenör sayısının artırılması için de yetenekleri doğrultusunda spor yapıp yarışma kariyerleri sona eren yetenekli sporcuların önemi söz konusudur. Yetenekli sporcuların bir arada bulunması yapılan spor branşının gelişimini sağlar ve seyir keyfinin yükselmesine neden olur (Bektaş, 2004).

Yetenekli sporcular daha az yetenekli bir sporcuya göre antrenmanlarda daha başarılıdır. Verilen uyarılara ve geri bildirimlere daha hızlı adapte olurlar. Daha hızlı öğrenirler ve öğrendiklerini deneyimlerini, başarılarını yükseltmek için kullanırlar. Verilen görevleri başarı ile tamamlarlar ve ortaya çıkan yeni durumlarda kendilerine özgü çözüm yolları bulurlar. Performansları gün gün artar. Stres altında doğru değerlendirme yapıp, risk almaktan çekinmezler. Başarısızlık halinde güç kaybı yaşamadan bu durumu motivasyon aracı haline getirebilirler. Planlı ve hedefleri doğrultusunda çalışkan ve azimli bir yaşantı sürerler (Bektaş, 2004).

Yeteneğin Belirlenmesinde Etkili Olan Faktörler

Bir kişinin(çocuk, genç) bir spor dalına yatkınlığı ve yeteneği, o spor dalının antrenmanları içinde belirlenebilir. Bilinçli yapılan, hedefe yönelik ve planlı antrenmanlar, spora olan yatkınlığı ve yeteneği belirlemek için temel faaliyetlerdir. Sporcu seçiminde ve gelişiminde şu koşullara dikkat edilmelidir: *Antropometrik ön koşullar*: Sporcunun; kilosunu, boyunu, kulaç uzunluğu, genişlik ölçümleri, vücut yağ yüzdesi, somatotipi vb. özellikleri. *Kondisyonel ön koşullar*: Sporcunun özel ve genel dayanıklılığı, dinamik ve statik kuvveti, hareketlilik, sürat, beceriklilik, esneklik gibi özellikleri. *Tekno – Motorik özellikler*: Sporcunun denge yeteneği, konum mesafe ve tempo hissi, topa yatkınlığı, ritmik ve akıcılık gibi özellikler. *Öğrenme yeteneği*: Sporcunun algılama, kavrama, gözlem ve analiz etme, çözümlenme özellikleri. *Performans için ön koşullar*: Sporcunun; yüklenmelere ne kadar dayanabildiği, antrenman arzusu, başarıya ulaşma arzusu gibi özellikler. *Zihinsel yetenek*: Dikkat, motorik akılcılık, yaratıcılık, inisiyatif alabilme, oyun zekâsı, konsantrasyon, taktik yetenek gibi özellikler. *Sosyal faktörler*: Liderlik, sorumluluk alabilme, takım sporcusu olabilme gibi özellikler. *Psikolojik ön koşullar*: Sağlam psikolojik yapı, müsabakalara kendini hazırlama, stresle başa çıkabilme, hep daha fazlasını istime gibi özellikler (Sevim, 2002).

Yetenek Seçim Türleri ve Aşamaları

Yeteneğin seçiminde ve eğitilmesinde iki yöntem uygulanmaktadır. Birinci yöntem olan doğal seçimde, sporcu yerel etkilerin (okul, arkadaş

çevresi, aile beklentileri, çevre etkisi vb.) sonucu olarak bir branşa yönelir. Sporcuda doğal seçim yoluyla gelen verim gelişimi, bireyin rastgele bir biçimde yetenekli olduğu spor dalında yer alıp almadığına dayanır. Bu sebeple bireyin verim gelişiminin, çoğunlukla ideal spor seçiminin yanlış olmasından dolayı, çok yavaş olduğu görülür. Bu seçim türünde bazı etkenlerle spor seçilir (aile ve arkadaşlarının teşviki, bahsedilen en popüler spor branşını seçmek istemek) (Ayan, 2006). İkinci yöntem olan bilimsel seçim yöntemi, antrenör tarafından belirlenmiş ve özel bir spor dalına doğuştan yeteneği olan ve başarılı olacağı varsayılan bireylerde kullanılır. Bu yöntemin doğal seçim yönteminden daha kabul edilebilir olması bireydeki yüksek verimi elde etmek için daha kısa süreli olmasıdır. Uzunluk, boy, kilo, hız, tepki süresi, koordinasyon, gibi baskın özellikleri sporda test etmek için taramalar yapılabilir. Bilimsel seçim yöntemiyle yetenekli bireyler uygun bir spora yönlendirilirler (Bompa, 2009).

Yetenek seçiminin aşamaları üç grupta toplanır. Birinci aşamaya “ön seçim” diyebiliriz. Ön seçimde kullanılan uygulama yöntemi ekonomik olmalı, ulaşılabilen en fazla sayıda çocuk ve genç bu aşamadan olabildiği en çok sayıda geçirilmelidir. Birinci aşama 3–8 yaşları arasında olur ve uzman kişi çocuğun veya gencin herhangi bir vücut engeli ya da fiziksel bozukluğunun olup olmadığına bakar (Mülazımoğlu, 2007).

İkinci aşama seçimin en önemli aşaması olarak kabul edilir. Ara seçim olarak adlandırabiliriz. Bu evre daha önce düzenli şekilde antrenman yapmış çocuklarda kullanılır. Ergenlik döneminde ya da daha sonra, jimnastik, artistik patinaj ve yüzme branşları için 9-10 yaşları arası, diğer sporlarda da kızlar için 10-15, erkekler için 10-17 yaş arasında uygulanır (Soy, 2019). İkinci evrede vücut önceden verilen sporun özelliklerine ve o branşın gerektirdiği uyum ve düzeye ulaştığı için kullanılan teknikler biyometrik ve işlevsel dinamikleri değerlendirilmelidir. Neticede sağlık muayenesi doğru yapılmalı ve antrenmanla artan verimi düşürebilecek engelleri ortaya çıkması sağlanmalıdır. Bu evrenin antrenöre en heyecanlandığı kısım ise çocuğun ergenlik dönemindeki biyometrik değişimleridir. Sonuç olarak kalıtımla gelen yetersizlikler, anatomik veya işlevsel eksikliklerden kaynaklanan sorunlar yetenek belirleme konusunda önemli bir etkidir Aynı zamanda bu evrede sporculara geniş kapsamlı psikolojik testler uygulamalı ve verilen spor için gerekli olan psikolojik özelliklere sahip olup olmadığı takip edilmeli ve sporcuyu profilleri oluşturulmalıdır (Aydos vd., 2010).

Üçüncü aşama son seçim olarak adlandırılır ve genelde ulusal takım adaylarını ilgilendirir. Bu evre tamamen objektif olmalı ve branşın ge-

reklilikleriyle ve özellikleriyle yakından ilgili olmalıdır. Sporcuyu inceleyen, sporcunun sağlığı, sporcunun antrenmana ve müsabakalara karşı tutumu, stresse başa çıkma yolları kayıt altına alınmalıdır. Nesnel bir değerlendirme yapılırken bunun yanında tıbbi ve psikolojik testlerle de bu değerlendirmeler güçlendirilmelidir (Aydos vd., 2010).

Spora Başlama Yaşı

Her bir branş için spora başlama yaşının tespiti çok büyük önem arz etmektedir. Zamanında yapılan seçim ve zamanında yapılması gereken çalışmalar sporcunun, ulaşabileceği en yüksek performansı yakalamasında en önemli unsur olmaktadır. Özellikle erken yaşlarda spora başlamanın getireceği alışkanlıkla, ileride yaşam boyu spora katılımın temelleri atılacak, sağlıklı ve zinde bir organizma kazanılacak ve yüksek performansa sahip sporcuların çoğalması sağlanacaktır (Bektaş, 2004).

Tablo 1: Bazı Spor Branşlarında Spora Başlama ve Branşlaşma Yaşları

SPOR BRANŞI	SPORA BAŞLAMA YAŞI	BRANŞLAŞMA YAŞI
1. ATLETİZM	10 - 12	13 - 14
2. BASKETBOL	7 - 8	10 - 12
3. BOKS	13 - 14	15 - 16
4. BİSİKLET	14 - 15	16 - 17
5. DALIŞ	6 - 7	8 - 10
6. ESKRİM	7 - 8	10 - 12
7. ARTİSTİK CİMNASTİK	5 - 6	8 - 10
8. CİMNASTİK (KADIN)	6 - 7	10 - 11
9. JİMNASTİK (ERKEK)	6 - 7	12 - 14
10. KÜREK	6 - 7	16 - 18
11. KAYAK	6 - 7	10 - 11
12. FUTBOL	10 - 12	11 - 13
13. YÜZME	3 - 7	10 - 12
14. TENİS	6 - 8	12 - 14
15. HALTER	11 - 13	15 - 16
16. GÜREŞ	13 - 14	15 - 16

Kaynak: *Bompa, 1994*

Basketbolda Somatotip ve Oyuncu Seçim Kriterleri

Somatotip, insanın vücudunun ince ya da kalın olması, kaslı olup olmaması, kütlesi gibi taşıdığı özellikler ve bu özelliklerin bilimsel yöntemler kullanılarak belirlenmesidir. İnsan vücudunu bir bütün olarak ele alır ve tanımlar. Kişinin fiziksel yapısı ile sporda elde edebileceği başarı arasında ilişki olup olmadığı araştırmacıların ilgilendikleri konuların başında gelmektedir. Kişinin somatotipi, branş sporlarına seçilmesinde

büyük bir etkidir. Basketbol gibi yüksek bir hedefe atış yapılan, potadan seken ribauntların alındığı bir sporda doğuştan sahip olunan vücut yapısı (boy uzunluğu) basketboldaki performansı etkileyecektir. Olimpiyatlara katılmış basketbolcular üzerine yapılmış bir araştırmada büyük bölümünün ektomezomorf, ektomorf mezomorf veya mezoektomorf olduğu görülmüştür. Yine de somatotip yapısı bireyin gelecekteki yeteneği ve sportif başarısı için tek başına kullanılamaz (Ayan, 2006).

Basketbolda en önemli motorik özelliklerden biri sıçramadır. İyi bir sıçrama için ise ayak bileği kaslarının kuvvetli olması gerekir. Yoğun kısa sprintler, koşu ve sıçramalar içeren basketbol oyunu genel aerobik dayanıklılık, aksiyon ve reaksiyon sürati, güçlü kalp kan dolaşım sistemi, özel sıçrama ve atış kuvveti, bacak ve vücudun çabuk kuvveti, eklem hareketliliği ve güçlü bir motivasyon ve oyun zekasına ihtiyaç duyar. Oyuncu seçimi yaparken şu kriterler dikkate alınmalıdır: uzun boylu, uzun kollu ve geniş omuzlu olması, yüksek anaerobik ve aerobik kapasiteye ve güç verimliliğine sahip olma, koordinasyon, denge, sıçrama, çabukluk yetenekleri, yorgunluk ve strese karşı direnç gösterebilme, taktik zeka ve takım oyununa yatkınlık, takım ruhuna sahip çıkabilme (Bektaş, 2004).

Sportif Testler ve Özellikleri

Sportif testler incelendiğinde karşımıza şu amaçlar çıkmaktadır: Kişisel motorik özellikleri ve beceri düzeyinin belirlenmesi. Kişinin belirli bir periyotta meydana gelen bireysel özellikler ve beceri düzeyindeki değişmelerin bulunması. Bireylerin belli spor branşları için yatkınlık ve yeteneklerinin ortaya konması. Daha verimli olan antrenman yöntemlerinin belirlenmesi, bunların seçilmesi ve kanıtlanması. Kişiyi kendini kontrol etme durumuna yönlendirmesi ve daha fazla bireysel bağımsızlığa yöneltmesi. Bedeni güç gelişiminin verim normları ve tanım sayılarının konması. Sporcunun sürantrene olup olmadığının ortaya çıkması (Sevim, 2010).

Sportif performans testleri imkanlar dahilinde günün aynı saatlerinde ve aynı standartlar içerisinde uygulanmalıdır. Testlerden 5 saat önce rahatsızlık yaratacak şekilde ağır yemek yenmemelidir. Testten 24 saat önce alkol alınmamalıdır. Testten önceki bir saat içinde kafein içeren içecekler tüketilmemelidir. Testten 24 saat önce vücudu yoracak antrenman yapılmamalıdır. Testi uygulayacak kişiler mutlaka ısınmalıdır. Bu hususlara test başlamadan dikkat edilmelidir (Sevim, 2010).

Ortamdaki gürültü, nem, sıcaklık, sporcunun duygu yoğunluğu, testin saat kaçta yapıldığı, kafein alımı, testi olacak kişinin uykusunu alıp alamadığı, en son yemeğini ne kadar saat önce yediği, sporcunun kişiliği, bilgisi, tecrübesi ve çevresel şartlar sportif performans testlerini etkileyen faktörlerdir (Sevim, 2010).

Sporcuda baş dönmesi, baygınlık, ataksi, aşırı yorgunluk, nefes darlığı veya göğüs ağrısı meydana gelirse sportif test derhal durdurulmalıdır (Sevim, 2010).

Basketbol Yetenek Testleri

1. AAHPER Basketbol Yetenek Testi : Basketbol oyunu için en iyi bilinen testlerin başında AAHPER tarafından önerilen ve dokuz test bataryasına sahip olan test gelmektedir. Bunlar ön şut, yan şut, faul atışı, pota altı atışı, hızlı pas, zıpla ve eriş, omuz üstü pas isabet oranı, göğüs pası isabet oranı ve top sürmedir. Bu dokuz test maddesi hem kızlar hem erkekler için kullanılır. Halverson (1969), Kuzey Dakota Üniversitesinde 28 denek üzerinde yaptığı çalışmada, bu testin güvenilirliğini 0.95 ve geçerliliğini 0.85 bulmuştur (akt. Chandrasekaran, 1997).

2. AAHPERD Basketbol Yetenek Testi : Clarke ve Clarke (1987) AAHPER Basketbol yetenek testini dört temel beceri üzerine kurguladılar. Bu beceriler ; hızlı nokta şutları, hızlı pas isabet oranı, kontrollü top sürme ve savunma hareketidir. Testler 10 ile 17 yaş arasındaki kızların ve erkeklerin basketbol yeteneğini değerlendirmek için yapılmıştır. 12 test ögesi bu dört temel beceriyi değerlendirmek için tasarlandı. Bu tasarı otuz beş farklı eyalette on binin üzerinde öğrencide denendi ve 1966'ta dokuz madde olarak belirlenen test dört temel beceriyi ölçecek şekilde değiştirildi. Bunlar: hızlı noktasal şut atma, kontrollü top sürme, savunma hareketi ve yüzdeli pas vermedir. (akt. Chandrasekaran, 1997).

3. Johnson Basketbol Testi : Johnson (1934) on dokuz test maddesinin güvenilirliğini ve geçerliliğini deneyimledi. İki test bataryası önerdi. Birincisi basketbol yeteneği için olan üç test,; saha içi hız testini, atış isabet oranını ve top sürmeyi içeriyordu. İkincisi potansiyel basketbol yeteneği içindi. Bunlar top hakimiyeti gerektirmeyen, ayak çalışması, zıpla ve eriş, kaçma koşusu ile Brace Testin IOWA versiyonu idi. Birinci bataryanın güvenilirliği 0,89 ve geçerliliği 0,88 , ikinci bataryanın güvenilirliği 0,93 ve geçerliliği 0,84 bulunmuştur (akt. Chandrasekaran, 1997).

4. Knox Basketbol Testi : Knox (1947) hızlı top sürme, duvardan top sektirme, top sürme ve şut ile kuruş testinden oluşan dört bölümlük bir test bataryası geliştirdi. Test maddelerinin güvenilirlik katsayıları 0,58

ile 0,90 arasında bulundu. 254 erkek öğrenci üzerinde yapılan çalışmada öğrenciler üç gruba ayrıldılar. Bunlar oyuncu olmayanlar, yedek oyuncular ve ilk beş oyuncularını şeklinde kategorize edildiler. Çalışmanın sonuçları kadro oyuncusu olabilme anlamında 0,89 oranında bir ilişki bulundu. Boyd, McCachren ve Waglow (1955) bu testi Florida Üniversitesinin genç takımı adayı kırk iki kişiye uyguladılar. Kadrodan çıkarılanlar ile kadroya seçilenler arasında 0.96 oranında bir çift serili korelasyon bulundu fakat antrenörlerin aday oyunculara verdikleri puan ile test puanları arasındaki korelasyonu düşük buldular (akt. Chandrasekaran, 1997).

5. Lehsten Basketbol Test Bataryası : Lehsten (1948), lise öğrencileri için basketbol yeteneklerini ölçme amacıyla bir basketbol testi geliştirdi. Bu testin içeriğinde : kaçma koşusu, 40 feet koşusu, 1 dakika içinde pota altından atılan şut, duvardan top sektirme ve dikey sıçrama vardı. Korelasyon düzeyi 0,968 bulundu (akt. Chandrasekaran, 1997).

6. Stroup Basketbol Testi : Stroup (1955), 121 beden eğitimi öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, her bir araya gelişlerinde, öğrencileri rastgele takımlara ayırdı. Çalışma boyunca 82 takım oluşturuldu. Bu takımlar 41 adet onar dakikalık basketbol maçları yaptılar. Maçlar sonunda öğrenciler hedef şutları, duvar pası ve top sürme içeren teste tabi tutuldular. Testten yüksek puan alan öğrencilerin takımlarının, maçlarda %84 oranında galibiyet aldığı tespit edildi (akt. Chandrasekaran, 1997).

7. Harrison Basketbol Test Bataryası : Harrison (1969), 7.sınıf ile 10.sınıf erkek öğrenciler için dört maddelik bir basketbol testi geliştirdi. Bunlar : saha içi şut, hızlı pas, top sürme ve ribaunt alma idi. Her test grubunda 100 erkek öğrenci vardı. Test - tekrar test korelasyon katsayıları 0,72 ile 0,96 arasında çıkmıştır. Ayrıca bu test ile , Johnson basketbol testi arasında 0,82, basketbol oynama yeteneği arasında 0,86 ve uzman jüri puanları arasında 0,77 korelasyon katsayısı çıkmıştır. Bu test bataryası ile üç kriterin ortalaması arasında da 0,89 korelasyon bulunmuştur (akt. Chandrasekaran, 1997).

8. Sabharwal Basketbol Testi : Sabharwal (1991) çalışması, Jiwaji Üniversitesinin basketbol erkek takımına yetenek performansları üzerinden oyuncu seçimi için yapıldı. Oyuncular 18 ile 25 yaş aralığında 38 kişi idi. Bu test bataryasının sekiz maddesi bulunuyordu. Bunlar : Saha içi hız testi, şut atış oranı, top sürme, üç sayılık atış, ribaunt alma, savunma adımı kayması, top sürme ve ters top sürme idi. Geliştirilen ölçek puanlama sistemi 1 ile 50 arasında puandan oluşuyordu. Yapılan çalışma sonunda basketbol oynama yetenek puanı ile geçerlilik katsayısı 0,91 olarak bulundu (akt. Chandrasekaran, 1997).

9. Young ve Moser Basketbol Test Bataryası : Glassow ve arkadaşları (1938) yaptıkları çalışmada, en eksiksiz ve kapsamlı çalışmanın Kaliforniya Üniversitesi'nde Young ve Moser tarafından (1934) yapıldığını ortaya koydular. Young ve Moser (1934) yaşları 18 ile 23 arasında değişen kolej kadın basketbolcularının oyun yeteneklerini ölçmek için bir test bataryası geliştirdiler. Bu çalışmada duvarda hızlı paslaşma, hareketli hedef, sektir ve şut at, serbest zıplama ve top hakimiyeti testi vardı (akt. Chandrasekaran, 1997).

10. Leilich Basketbol Test Bataryası : Leilich (1952) kolej kadın basketbolundaki oyuncuların başarıları ölçmek için bir dizi batarya geliştirdi ve bu testler için üç temel faktör buldu. Bu faktörler basketbol yeteneği, hız ve şut atarkenki top hakimiyetidir. Bu analize dayanarak şu testleri önerdi: sıçrayarak atış, 30 sn şut ve göğüs pası (akt. Chandrasekaran, 1997).

11. Cunningham Basketbol Test Bataryası : Cunningham (1964), Missouri'deki St. Louis'de 108 kolej kız öğrencisine bir testi revize etti ve beş yeni test uyguladı. Bu testler şunlardır : on iki feet uzaklık şutu, oyun kurma, Ribaunt alma ve top sürme, koşma ve pas verme, hızlı şut atma, top sürme ve revize edilmiş Edgren testi (akt. Chandrasekaran, 1997).

12. Antrim Test Maddeleri : Antrim (1975) başlangıç sınıfında bulunan 26 kolej kadın öğrencisi için test ögesi tasarladı. Testin üç ana başlığı vardı: top sürme, şut atma ve ribaunt alma, pas alma ve pas tutma. Yapılan ilk çalışmalarda geçerlilik katsayısı 0,74 ve güvenilirlik katsayısı 0,82 bulunmuştur (akt. Chandrasekaran, 1997).

13. Umfress Basketbol Test Bataryası : Umfress 9. ile 12. düzey sınıflardaki kız öğrenciler için basketbol yetenek test bataryasının güvenilirliği ve geçerliğini 21 hafta boyunca inceledi. İncelenen başlıklar pas verme, top sürme, savunma hareketleri ve şut atma idi (akt. Chandrasekaran, 1997).

Basketbol Yetenek Seçiminde Kullanılan Testlerin Uygulanış Yöntemleri ve İlgili Çalışmalar

1. Harrison Basketbol Testi İle İlgili Çalışmalar : Durmuş (2019), basketbolculara farklı yöntemlerle uygulanan istasyon çalışmalarının performansa etkisi isimli çalışmasında Harrison Basketbol Testini şu şekilde kullanmıştır:

Uygulama : Her test maddesi için süre 30 saniyedir. Sporunun test sırasında 2 deneme hakkı vardır, en yüksek değere sahip skor kaydedilir (Durmuş, 2019) .

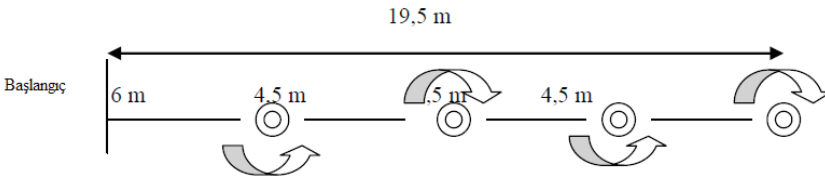
Tıratlı (2020), genç basketbolcularda modifiye edilmiş NBA draft testlerinin Türkiye normatif değerleri isimli çalışmasında Harrison basketbol testinin dribbling ve paslaşma bölümlerini kullanmıştır. Tıratlı, araştırmaya katılan basketbolcuların Harrison pas ölçümlerinin mevkilere göre farklılık göstermediğini bulmuştur. Ayrıca basketbolcuların Harrison dribbling ölçümlerinin mevkilere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Kaya ve ark. (2016), genç basketbolcularda izometrik kuvvet antrenmanına karşın dinamik kuvvet antrenmanının top sürme ve pas performansına etkisinin incelenmesi isimli çalışmalarında basketbol performans testi olarak Harrison basketbol testini kullanmışlardır. Bu testin iki maddesi olan dripling ve pas seçilmiştir. İzometrik ve dinamik egzersiz yaptırılan grupların değerlerinin karşılaştırılmasında Harrison Basketbol dribbling performans testinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Harrison Basketbol Pas testinde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

2. Knox Basketbol Testi İle İlgili Çalışmalar : Stoicoviciu ve Ganciu (2012), basketbol oynayan öğrencilerin fiziksel yeteneğini araştırdıkları çalışmada 2004 ve 2005 doğumlu kız ve erkek öğrencileri kontrol grubu, 2011 ve 2012 doğumlu kız ve erkek öğrencileri de deney grubu olarak belirlediler ve Knox basketbol testini şu şekilde kullandılar :

Hızlı Top Sürme: Sporcu, Şekil 2'deki gibi oluşturulan parkurda topu başlangıç çizgisinin üzerine koyar topun arkasına geçer. Sinyal ile birlikte engeller arasından geçerek bitiş çizgisine geri döner. Süre saniye cinsinden kaydedilir.

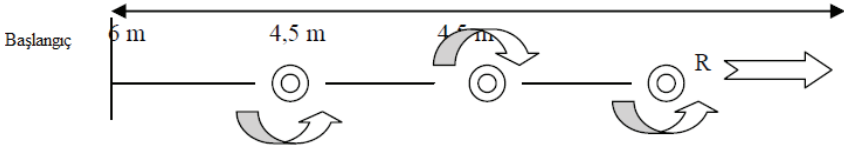
Şekil 2: Hızlı Top Sürme Parkuru

Kaynak: Stoicoviciu ve Ganciu, 2012

Hızlı Paslaşma : Duvar ile sporcu arasına 1,5 metrelik bir boşluk bırakılır ve çizgi çekilir. Sporcu duvar ile göğüs pası atarak 15 kez paslaşır. Süresi saniye cinsinden kaydedilir.

Top Sürme ve Şut Atma : Şekil 3'teki gibi oluşturulan parkurda oyuncu engeller arasından top sürerek geçer ve şut atarak parkuru bitirir.

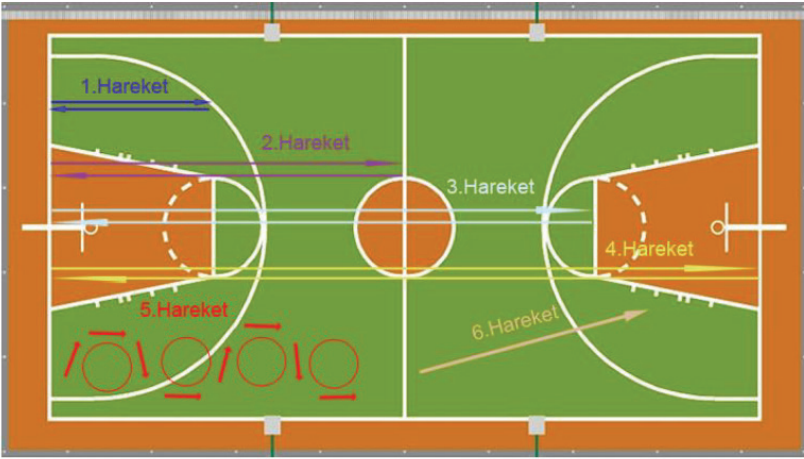
Şekil 3: Top Sürme ve Şut Atma Parkuru

Kaynak: Stoicovicu ve Ganciu, 2012

Bu üç maddenin yanına iki adet daha madde eklemiştirler. Bunlar küçük maraton (98 metre) adını verdikleri koşu parkuru ve 10 adet serbest atıştır. Çalışmada hızlı top sürme, hızlı paslaşma, top sürme ve şut atma ile küçük maraton bölümleri deney grubu lehine anlamlı fark ortaya koymuştur.

Özen (2015), 11 - 13 yaş grubu basketbol antrenmanlarında dripling gözlüklü çalışmaların top sürme performansına etkilerinin incelenmesi isimli çalışmasında Knox basketbol testini şu şekilde kullanmıştır:

Şekil 4'teki parkurda görüldüğü gibi 6 bölümden oluşmaktadır.

Şekil 4. Knox Testi Parkuru

Kaynak: Özen, 2015

1.hareket: Sporcu mesafe kısa olduğundan dolayı alçak dripling ile başlar. Birinci harekette alçak dripling kullanılmıştır.

2.hareket: Sporcu bu harekette de dönüş mesafeleri yakın olduğu için alçak dripling kullanmıştır.

3.hareket: Sporcunun mesafesi uzadığından ve hızını daha rahat artırabileceği ve saha görüşü düşünülerek, yüksek dripling kullanılmıştır.

4.hareket: Sporcunun mesafesi ve görüş alanından dolayı yüksek dripling kullanılmıştır.

5.hareket: Sporcunun en komplike hareketleri kullandığı yerdir. Burada sporcudan ilk hunide önden yön değiştirme, ikinci hunide arkadan yön değiştirme, üçüncü hunide reverse, dördüncüde bacak arasından yönden değiştirme tekniği kullanması istenmiştir.

6.harekete: Sporcudan 5. harekettten çıkmasıyla potaya doğru serbest dripling (hiç bir dripling belirtilmeden) kullanarak gidip, turnike bırakması istenerek parkur bitirilmiştir.

Özen (2015), 6 haftalık bir çalışma periyodu ile basketbol dripling gözlüğü kullanan sporcuların driplingleri üzerinde hız kazandırıcı bir etkiye sahip olduğunu bulmuştur.

3. German Heidelberger Basketbol Testi ile İlgili Çalışmalar

Özçelik (2019), farklılıkla öğrenme antrenmanlarının yarışmacı genç takım oyuncularını üzerindeki etkinliği isimli çalışmasında, Heidelberger basketbol testinin kondisyon ve teknik olan iki bölümünün teknik kısmını kullanmıştır. Çalışmada test şu şekilde uygulanmıştır:

T1 Turnike : İlk önce sağ sonra sol turnike atılır. Her atılan turnike- de top serbest atış çizgisine kadar sektirilir. 1 dakika içerisinde basket olan turnikeler değerlendirilir. Her bir turnike sonunda basket olan turnikeler 1 puan olarak sayılır. Her deneme periyodu için 2 değerlendirme alınır (Bös 1987; Alpullu 2018).

T2 Üç Saniye Koridorunun Dışından Şut Atma : Şut atılacak bölgeler eşit şekilde dörde ayrılarak yerleri bir bant ya da trafik hunisi ile belirlenir. Eşitleme şu şekilde yapılır, faul çizgisinin tam ortasından üç sayılık çizgisine kadar ve dip çizgisinden 2 metre, üç saniye koridoru çizgisinden üç sayılık çizgisine paralel çizgi çizilir ve işaretler konulur. Hazır ol komutu ile oyuncu dört bölge olan dip taraftan başlar. Dük komutu ile durarak veya sıçrayarak atış yapmaya başlar ve ardından kendi topunu takip ederek kendi ribaundunu alır. Ribaundu aldıktan sonra topu ikinci bölgeye sürer ve atışını yapar. 1 dakika içerisinde çemberden geçen top sayı kabul edilir. Her oyuncu için en iyi iki deneme sonucu kayıt edilir. Üç saniye koridoru içinden yapılan atışlar geçersiz sayılır. Aynı bölgeden tekrar atış hakkı yoktur. Çemberden geçen top 1 puan sayılır.

T3 Slalom Top Sürme : 10 adet slalom çubuğu hazırlanır. Birbirleri ile aralarında şu mesafeler dikkate alınır. Çıkış pozisyonundan itibaren 2 metre - 1 metre - 1 metre - 2 metre - 1 metre - 1 metre - 4 metre - 1 metre - 1 metre aralıklarla çubuklar yerleştirilir. Çubuklar arasında top sektirme için dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır; top sektirilirken çubuklar arasında el değiştirilir ve sporcuların sağ el ile başlanırken çubuğun sağ tarafına doğru yönlendirmeleri gerekir. Bu uygulama için gidiş - geliş süreleri kronometre aracılığı ile tutulur. Her oyuncuya 3 deneme hakkı verilerek en kısa süreli zaman kayda alınır (Bös 1987; Alpulu 2018).

T4 Pas Testi: Duvar üzerine bant yardımı ile 30 cm uzunluğunda kare oluşacak biçimde iki adet dörtgen oluşturulur. İki dörtgenin orta noktası birbirinden 1,80 m uzunluğundan ayrı ve yerden yüksekliği 1,50 m olacak şekilde düzenlenir. Duvardan 2 metre mesafe olacak şekilde salon zeminine 1 metre bant çekilir. Başlangıç çizgisi kenarlarında iki adet çubuk bulunmaktadır. Araları 1 metre komut ile hedefe topu atarak geri alır ve topu alır almaz dış el ise diğer çubuğun yanına topu sürer. Oyuncu mümkün olduğu kadar hızlı olmalıdır. 30 sn içinde mümkün olduğu kadar çok isabet elde etmesi gerekmektedir. Her oyuncunun deneme şansı bulunmaktadır. 30 saniye içerisinde isabetli atışları sayılmaktadır. 1 puana ulaşma top ancak hedefin çizgisine veya içine değdiğinde ulaşılır. İki denemenin sonunda en iyi değer alınır. Sayıyı sayan kişi hedefin tam karşısında ve oyuncunun arkasında isabetli atışları saymalıdır (Bös 1987; Alpulu 2018).

Tablo 2 : Heidelberg Basketbol Testi Değerlendirme Kriterleri

	Kötü	Orta	İyi
Turnike	-12	13 - 14	15+
Şut	-13	14 - 16	17+
Top Sürme	-14.8	14.7 - 13.3	13.2+
Pas Verme	-19	20 - 21	22+

Kaynak: Özçelik, 2019

Özçelik (2019), farklılıkla öğrenme antrenmanı uygulanan deney grubundaki sporcuların her teknik beceri kategorisinde performans artışı olduğunu ortaya koymuştur.

Alpulu ve Bozkurt (2018), sekiz haftalık süreçte haftada iki kez farklı öğrenme antrenmanlarının oyuncuların basketbol tekniklerine olumlu etki ettiğini bulmuşlardır.

Bu çalışma ile Mülazımoğlu, pas ve şut yeteneğinin yorgunluktan olumsuz etkilendiğini ortaya koymuştur.

Çetinkaya (2019), farklı altyapı kategorilerinde yer alan basketbolcuların bazı motorik özellikleri ile şut isabetlerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması isimli çalışmasında AAHPERD şut testini Mülazımoğlu'nun (2012) çalışması ile aynı şekilde kullanmıştır. Çalışma bulgularında ise yapılan şut testinin minikler kategorisinde cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek sporcuların kız sporculara oranla daha yüksek, yıldızlar yaş grubunda cinsiyete göre karşılaştırıldığında erkek sporcuların şut isabetlerinin kız sporculardan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Kılıncı, Erol ve Kumartaşlı (2011), basketbol alt yapıda uygulanan kombine teknik antrenmanların bazı fiziksel, kuvvet ve teknik özellikler üzerine etkisi isimli çalışmalarında teknik test ölçümlerini AAHPERD basketbol testini baz alarak geliştirdikleri BASTEK (Bilgisayar Destekli Basketbol Teknik Analiz) isimli program ile yapmışlardır. Bu teknik testte önden el değiştirme (2 kez), arkadan el değiştirme (2 test), reverse (toplu dönüş) (2 test), sağ turnike (1 test) ve sol turnike (1 test) şeklinde uygulanmıştır. Teknik değerlendirmede iki, bir veya sıfır puan verilmiştir. Hareketin tam ve doğru yapılması durumunda 2 puan, hareketin eksik veya yetersiz düzeyde yapılması durumunda 1 puan ve hareketin tam ve doğru yapılmaması durumunda ise 0 puan verilmiştir. Çalışma sonucu olarak basketbol altyapıda tekniğe dayalı yapılan kombine antrenmanların teknik gelişimi olumlu etkilediği bulunmuştur.

Koç (2012), eğitilebilir zihinsel engelli bireylerde basketbol antrenmanının teknik fiziksel ve biyomotorik gelişimleri üzerine etkilerinin araştırılması isimli çalışmasında BASTEK isimli programı kullanmıştır. Teknik değerlendirmede 10 puan, 5 puan veya 0 puan verilmiştir. Hareket tam ve doğru yapıldı ise 10 puan, hareket eksik veya yetersiz düzeyde yapıldı ise 5 puan ve hareket tam ve doğru yapılmadı ise 0 puan verilmiştir. Çalışma sonucunda basketbol teknik antrenmanı yapan zihinsel engelli sporcuların teknik gelişimlerinin olumlu etkilendiği bulunmuştur.

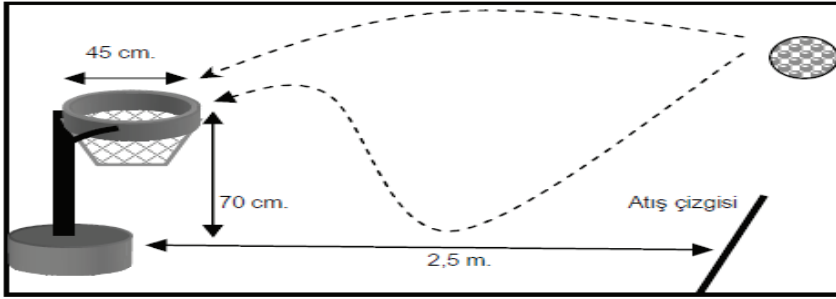
5. Diğer Çalışmalar

Mülazımoğlu (2007), somatotip yapıları spor yapmaya uygun çocukların spor branşlarına özgü yetenek düzeylerinin araştırılması isimli doktora çalışmasında 6 bölümden oluşan bir basketbol yetenek test bataryası kullanmıştır. Bu test bataryasının bölümleri, şekilleri ve puanlama sistemleri aşağıda verilmiştir.

Çembere havadan atış testi : Şekil 6'daki istasyonda sporcu çembere havadan atışı, iki elini ve baskın elini kullanarak üç kez yapar. Atışlar, vücudun önünde ve göğüs veya baş hizasından olmalıdır. Toplam puan, baskın el ve iki el ile yapılan atışların toplamıdır.

Çembere sektirme atış testi : Şekil 6'daki istasyonda çembere sektirme atış iki el ve baskın el kullanılarak üç kez yapılır. Atışlar, vücudun önünde ve göğüs veya baş hizasından yapılmalıdır. Sporcunun attığı top, yere bir kez mutlaka çarpmalı ve çemberden geçmelidir. Toplam puan, baskın el ve iki el ile yapılan atışların toplamıdır.

Şekil 6: Çembere Top Atma İstasyonu

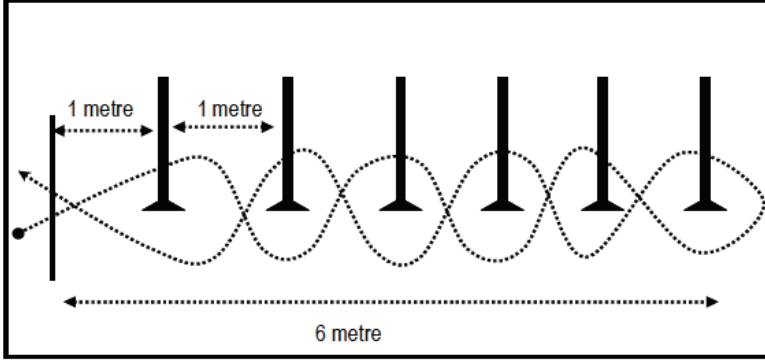

Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Puanlama: Çemberden geçen her atış için 2 puan kazanılır, çembere çarpıp girmeyen atış için 1 puan kazanılır. Kural dışı atışlara ve isabet kaydedilemeyen atışlara sıfır (0) puan verilir. Uygulama iki kez olur. Kazanılan en yüksek puan geçerli olur.

Top sürme testi : Şekil 7'deki istasyonda sporcu elindeki top ile başlangıç noktasındadır. “hazır” “başla” komutu ile istediği elini kullanarak slalom çubukları arasından “S” çizerek top sürer. Son slalom çubuğundan geri döner ve aynı hareketleri tekrarlayarak başlama noktasına geri gelir. Burada zamana karşı bir durum söz konusudur ve hızlı olmak önemlidir. İki el ile veya topu tutarak slalom yapmak, yürümek kural dışıdır. Slalom çubuklarının sıralamasına dikkat edilmelidir. Topun kontrolünün kaybedildiği durumlarda, top ile topun hakimiyetinin yitirildiği yere gelinir ve top sürmeye devam edilir. Sporcuların test öncesinde deneme yapmalarına izin verilir. Sporcuların testler arasında dinlenmesine dikkat edilir.

Şekil 7: Top Sürme İstasyonu

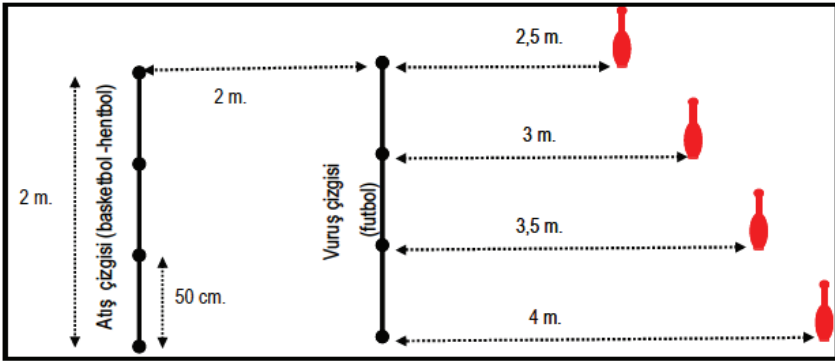

Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Puanlama: Başlangıç çizgisi geçildiği an süre tutulmaya başlanır ve başlangıç çizgisine geri dönülünce süre durdurulur. Derece saniyenin 1/10 'u olarak kayıt edilir. Sporcunun iki hakkı vardır. En iyi derecesi baz alınır.

Labut devirme testi : Şekil 8'deki istasyonda basketbol topu iki el ile öncelikle birinci labuta yerden yuvarlanır. Eğer bu atış isabetli olursa bir diğer atış noktasına geçilir. Başarılı olmayan atışlarda üç kez atış hakkı verilir, üç atışta başarılı olamazsa diğer labuta geçilir.

Şekil 8 : Labut Devirme İstasyonu

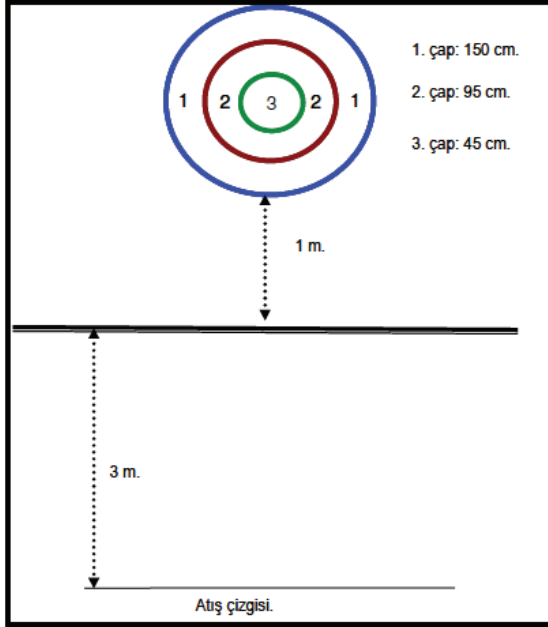
Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Puanlama: Atış noktalarından ilk atışta labut vurulur ise 3 puan, ikinci atışta labut vurulur ise 2 puan, üçüncü atışta labut vurulur ise 1 puan kazanılır.. Hedef üç atışta da vurulamazsa 0 puan alınır.. Dört atış noktasından elde edilen puanların toplamı test puanı olarak kaydedilir.

Duvardaki hedefe top atma testi: Şekil 9'daki istasyonda basketbol topu ile iki el kullanılarak üç kez duvardaki hedefe atış yapılır. Atışların, vücudun önünden ve göğüs veya baş hizasından yapılmasına dikkat edilir.

Puanlama: En küçük daireye isabet eden atışlarda 3 puan kazanılır. En küçük dairenin çizgisi ile ortanca daire çizgisi arasındaki kısma isabet eden atışlardan 2 puan kazanılır. Ortanca daire çizgisi ile en büyük daire çizgisi arasında kalan kısma isabet eden atışlardan 1 puan kazanılır. Atış çizgiye çarpar ise, o dairenin puanı kazanılır. Kural dışı atışlardan ve isabet kaydedilemeyen atışlardan puan kazanılmaz. Üç atışın toplamı alınır. İki kez denenir. Bu iki denemenin yüksek olan puanı kaydedilir.

Şekil 9 : Duvardaki Hedefe Top Atma İstasyonu

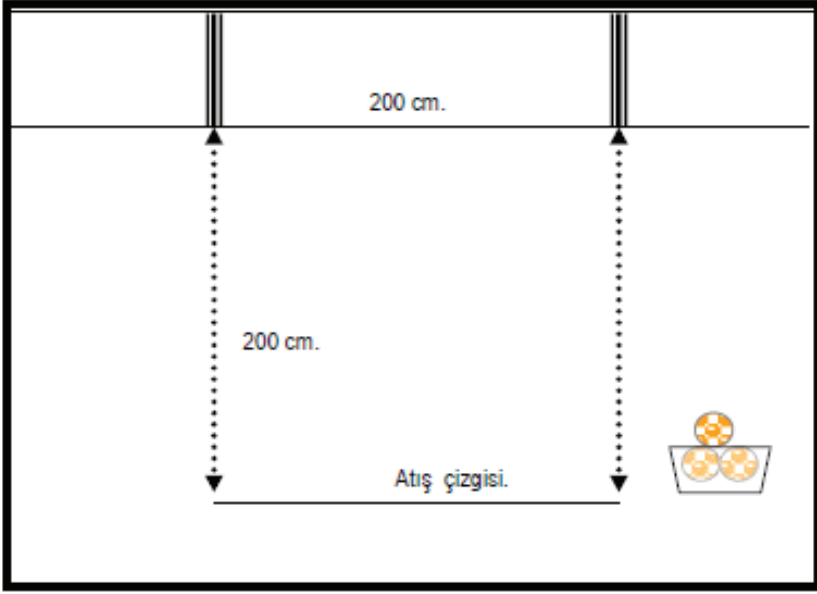

Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Duvarda hızlı pas testi: Şekil 10'daki istasyonda sporcu basketbol topu ile atış noktasına geçer. “hazır” “başla” komutları ile hızlı bir şekilde atış yapmaya başlar. 30 saniye içinde yapabileceği en fazla pası yapmaya çalışır. Atışların göğüs veya baş hizasından iki el ile yapılmasına dikkat edilir. Test esnasında top yere düşürülmemeye çalışılır. Top hakimiyetten çıktığı anda yedek toplar kullanılabilir. Top hakimiyetten

çıkarsa, duvara çarpmazsa, duvara çarptıktan sonra yere değerse veya çizgi ihlali durumlarında puan kazanılmaz. Testin süresi otuz saniyedir. İki hak verilir, sporcuların dinlenmesine imkan sağlanır.

Şekil 10 : Duvarda Hızlı Pas İstasyonu

Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Puanlama: Atışlar, 2 metre uzaklıktaki çizginin gerisinden yapılır. 1 puan kazanmak için topun tam bir döngü yapması gerekmektedir (eli terk ediş, duvara temas, elde hakimiyet). Döngü tamamlanmaz ise puan verilmez. İki kez uygulanır. İki uygulamanın yüksek puanı kaydedilir.

Bu çalışmadaki Puanlama Ölçeği Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 : Basketbol Yetenek Bataryası Bölümleri Puan Ölçeği

Seviye	Derece	1. Çembere havadan atış testi		2. Çembere sektirme atış testi		3. Top sürme testi	
		Toplam Puan		Toplam Puan		Toplam Puan	
		Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız
Çok iyi	5	11 - 12	11 - 12	11 - 12	11 - 12	≤ 10,50	≤ 13,00
	4	9 - 10	9 - 10	9 - 10	9 - 10	10,51 - 12,00	13,01 - 15,00

Orta	3	6 - 8	6 - 8	6 - 8	6 - 8	12,01 - 13,50	15,01 - 17,00
Kötü	2	3 - 5	3 - 5	3 - 5	3 - 5	13,51 - 15,00	17,01 - 19,00
Çok kötü	1	0 - 2	0 - 2	0 - 2	0 - 2	15,01 ≤	19,01 ≥
Seviye	Derece	4. Labut devirme testi		5. Duvardaki hedefe top atma testi		6. Duvarda hızlı pas testi	
		Toplam Puan		Toplam Puan		Toplam Puan	
		Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız
Çok iyi	5	11 - 12	11 - 12	8 - 9	8 - 9	25 ≤	24 ≤
	4	9 - 10	9 - 10	6 - 7	6 - 7	19 - 24	18 - 23
Orta	3	6 - 8	6 - 8	4 - 5	4 - 5	13 - 18	13 - 17
Kötü	2	3 - 5	3 - 5	2 - 3	2 - 3	7 - 12	6 - 11
Çok kötü	1	0 - 2	0 - 2	0 - 1	0 - 1	≤ 6	≤ 5
Basketbol Yetenek Bataryası Puan Ölçeği							
Seviye	Derece	Toplam Puan					
		Erkek	Kız				
Çok iyi	5	25 ≤	23 ≤				
	4	22 - 24	20 - 22				
Orta	3	19 - 21	17 - 19				
Kötü	2	16 - 18	14 - 16				
Çok kötü	1	≤ 15	≤ 13				

Kaynak : Mülazımoğlu, 2007

Bu çalışma sonucunda yetenekli kız ve erkek çocukların spor branşlarına yönlendirilirken, yetenek seçimi aşamalarının yeterince irdelenerek sistemli metotlar oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır.

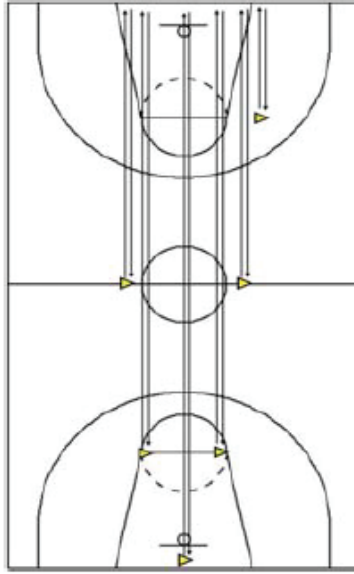
Kılınçarşlan ve ark. (2018), kız ve erkek öğrencilerin basketbol yetenek düzeyleri ve bazı performans özelliklerinin incelenmesi isimli çalışmalarında Mülazımoğlu'nun kullandığı test bataryalarını ve ölçeği kullanmışlardır. Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan 124 öğrenciden

24'ünün basketbol branşına yönlendirilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

Çözeli (2010), farklı antrenman modellerinin 13 - 15 yaş bayan basketbolcuların beceri gelişimine etkisi isimli çalışmasında test ettiği sekiz test protokolünün içerisinde iki adet topla yapılan test maddesi vardı. Bunlar :

Toplu mekik koşusu : Sporcular basketbol sahasının 6 farklı noktasına yerleştirilmiş hunilerin (Şekil 11) çevresinden dönerek toplam 212,4 m mesafe boyunca top sürdüler. 3 tur yapılan testin sonuçları sporcuların kişisel veri kartlarına kaydedildi. Sporcuların en iyi derecesi esas alındı.

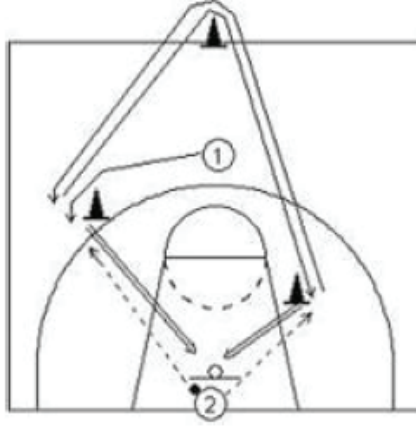
Şekil 11 : *Toplu Mekik Koşusu*

Kaynak : Çözeli, 2010

2 Dk şut testi : Resmi basketbol sahasında sporcular 2 dk boyunca Şekil 12'de görünen iki noktadan şut attılar. Her atıştan sonra sporcular geriye doğru koşarak sahanın tam ortasında bulunan huni çevresinden döndüler ve bir sonraki atış için pota altında duran sporcudan pas aldılar. Yapılan her atış ve geçerli sayılar kişisel veri kartlarına kaydedildi. Bu testin ölçümleri sporcunun sensomotor yeteneklerini, şut atma kabiliyetlerini ve oyundaki durumlara uyum sağlamalarını değerlendirmede bilgilendirici özelliğe sahiptir.

Şekil 12 : İki Dakika Şut Testi

Kaynak : Çözeli, 2010

Çalışmanın sonucunda katılan grupların toplu mekik koşusu ve 2 dk. şut testi sonuçlarında istatistiksel anlamda fark bulunmuştur. Farklı antrenman modellerinin oyuncuların beceri gelişimine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

KAYNAKÇAR

- Abdelkrim, N. B., Castagna, C., Jabri, I., Battikh, T., El Fazaa, S., & El Ati, J. (2010). Activity profile and physiological requirements of junior elite basketball players in relation to aerobic-anaerobic fitness. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(9), 2330-2342.
- Adıgüzel N.S. (2017). Sekiz Haftalık Pliometrik Antrenmanın 15-18 Yaş Grubu Basketbolcularda Sıçrama Ve İzokinetik Kuvvet Parametreleri Üzerine Etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). *Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Alpullu, A., & Bozkurt, S. (2018). The Effects Of Differential Learning Trainings On Technical Development Of Basketball School Players. *European Journal of Education Studies*.
- Aşan M. (2019). 10 - 12 Yaş Grubu Erkek Çocukların Performans Profilleri ile Atletizm Branşına Uygunluklarının Değerlendirilmesi (Bingöl İli Örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya*
- Ayan, V. (2006). 8-10 Yaş grubu çocuklarının antropometrik ve somatotip özelliklerine göre spora yönlendirilmesi (Ankara ili örneği) (Yayımlanmamış doktora tezi). *Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Aydos, L.,Yaman, M., Pekel, H., A., Bayraktar, I. (2010). *Atletizmde Türkiye Norm Değerleri*, Ankara
- Balčiūnas, M., Stonkus, S., Abrantes, C., & Sampaio, J. (2006). Long term effects of different training modalities on power, speed, skill and anaerobic capacity in young male basketball players. *Journal of sports science & medicine*, 5(1), 163.
- Bektaş, S. (2004). Sporda yetenek seçimi ve yönlendirme açısından yatılı ilköğretim bölge okullarının değerlendirilmesi ve bir model önerisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya*.
- Bompa T O.(1994). *Theory and Methodology of Training*. Kendall/Hunt Publishing Company.
- Bompa T. O.,(2009). *Antrenman Kuramı ve Yöntemi*, Ankara
- Bös, K. (1987). *Heidelberger Basketball-Test: HBT*. Deutscher Sportbund.
- Chandrasekaran, K. (1997). Construction of basketball skills test battery for Tamilnadu school boys of fourteen to sixteen years.Unpublished Masters Thesis. Alagappa University.
- Çetinkaya C. (2019). Farklı Altyapı Kategorilerinde Yer Alan Basketbolcuların Bazı Motorik Özellikleri İle Şut İsabetlerinin Yaş ve Cinsiyete Göre

- Karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*
- Çözeli M.S. (2010). Farklı Antrenman Modellerinin 13 - 15 Yaş Bayan Basketbolcuların Beceri Gelişimine Etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde*.
- Durmuş S. (2019). Basketbolculara Farklı Yöntemlerle Uygulanan İstasyon Çalışmalarının Performansa Etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli*.
- Durukan, E. & Göktepe, M (2020). Kadın voleybolcularda dikey sıçrama performansına, akut uygulanan farklı germe egzersizlerinin etkisi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4), 148-157.
- Kamar A. *Sporda Yetenek Beceri ve Performans Testleri* (2. Basım). Nobel Yayınevi, Ankara, 2008
- Kaya, B. B., Sert, V., Gül, G. K., & Gelen, E. (2016). Examining the effect of dynamic strenght training on dribbling and passing performance versus isometric strenght training on young basketball players Genç basketbolcularda izometrik kuvvet antrenmanına karşın dinamik kuvvet antrenmanının top sürme ve pas performansına etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 2847-2855.
- Kılınç, F., Erol, A. E., & Kumartaşlı, M. (2011). Basketbol alt yapıda uygulanan kombine teknik antrenmanların bazı fiziksel, kuvvet ve teknik özellikler üzerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 213-229.
- Kılınçarslan, G., Genç, H., Bayrakdar, A., & Kayantaş, İ. (2019). Investigation of Basketball Ability Levels and some Performance Characteristics of Male and Female Students. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1336-1344.
- Kıratlı T. (2020). Genç Basketbolcularda Modifiye Edilmiş NBA Draft Testlerinin Türkiye Normatif Değerleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli*.
- Kilci A.K., Göktepe Z., (2018). Sosyal Medya Kullanımının Spor Kanallarının İzlenmesi Üzerindeki Etkisi ve Kanal Seçimindeki Rolü. *Social Sciences Journal*. 4(18), 1888-1903.
- Koç B. Eğitilebilir Zihinsel Engelli Bireylerde Basketbol Antrenmanının Teknik Fiziksel ve Biyomotorik Gelişimleri Üzerine Etkilerinin Araştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta*.
- Muratlı, S. (1997). *Çocuk ve spor*. Ankara
- Muratlı, S. (2003). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mülazımoğlu O. (2007). Somatotip Yapıları Spor Yapmaya Uygun Çocukların Spor Branşlarına Özgü Yetenek Düzeylerinin Araştırılması (Ankara

- İli Örneği) (Yayımlanmamış doktora tezi). *Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Mülazımoğlu, O. (2012). Genç basketbolcularda yorgunluğun sut tekniğine etkisi. *Selcuk University Journal of Physical Education and Sport Science, 14(1), 37-41.*
- Özçelik M. (2019). Farklılıkla Öğrenme Antrenmanlarının Yarışmacı Genç Takım Üzerindeki Etkinliği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.*
- Özçelik, M., & Alpullu, A. (2019). *Farklılıkla öğrenme antrenmanlarının basketbol oyuncularını üzerindeki etkisi.* Eurasian Research in Sport Science, 4(1), 34-52
- Özen T. (2015). 11 - 13 Yaş Grubu Basketbol Antrenmanlarında, Dripling Gözlüklü Çalışmaların Top Sürme Performansına Etkilerinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.*
- Sevim Y. (2002). *Antrenman Bilgisi.* (1. Baskı) Ankara: Nobel yayınevi
- Sevim, Y. (2010). *Basketbolda Kondisyon Testleri.* <http://www.tbf.org.tr>
- Soy E. (2019). 8 - 10 Yaş Grubu Çocuklarda Sporda Yetenek Seçimi ile Kinestetik Zeka ve Fiziksel Öz Saygınlık Arasındaki İlişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Stoicoviciu A., Ganciu M. (2012). *Physcal Ability of The Student Practicin Basketball Games –Comparative Study,* Ovidius University Annaks, Series Physical Education And Sport Science ,Movement and Health 12(2), 227, 231.
- Tutkun E. (2002) *Samsun İli İlköğretim Çağı Çocuklarının Yetenek Seçim Yönteminin Geliştirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.*